

Zagrebački gradski muzej.

Zasluzna zamisao bivšeg našeg gradskog načelnika presv. g. dra. Milana Amruša, da se zasnuje muzej grada Zagreba, oživotvorena je onim časom, kad je dne 11. maja god. 1907. pod brojem 216. gradsko poglavarstvo u Zagrebu izdalo »Braći hrv. Zmaja« dekrét, kojim joj se povjerava uređenje gradske knjižnice i muzeja u drevnoj gradskoj kuli »Kamenitim vratima«.

Braća hrv. Zmaja latiše se odmah posla, i već 7. decembra 1907. otvorena je bila gradska knjižnica, koja evo danas vrši svoju kulturnu misiju u životu grada Zagreba.

S muzejem bilo je nešto teže. Temelj zbirkama učinjen je predmetima, što su se našli u posjedu grad. poglavarstva. Šteta je golema, što se na osnutak gradskog muzeja nije mislilo bar prije kojih 25 – 30 godina, kad je još bilo mnogo historijskih predmeta u Zagrebu. Mnoštvo ovih kupiše razni agenti i staretinari, te ih odneseše u nepovrat u tudjinu. Ima istina još mnogo historijskih predmeta kod pojedinih gradjanskih porodica, ali ove je teško dobiti za muzej, jer se njihovi vlasnici teško diele od njih. Mnogo ih je opet došlo u zem. narodni muzej, što je prava sreća, jer bi bili inače za cijelo odputovali izvan Zagreba. Imamo ih barem u Zagrebu, a uprava grad. muzeja smjera, da učini od njih vjerne snimke, koje će se poхранiti u gradski muzej.

K spomenutim predmetima primljenim od gradskog poglavarstva pridošli su još mnogi drugi, koji su muzeju darovani, ili su opet kupljeni za muzej. Svi ovi predmeti poredani su u prostorijama muzeja, te su inventirani, a može ih svatko, tko želi, i vidjeti, i ako još muzej nije otvoren za javnost.

Ima tu veoma zanimljivih predmeta, koji ilustriraju drevnu prošlost našega glavnoga grada.

Podjimo, da razgledamo taj muzej.

Čim stupimo kroz željezne rešetke, kojima je hodnik prvoga kata odijeljen, evo nas u muzeju. Po zidu vise razni planovi Zagreba počevši od god. 1854., iz kojih jasno razabiremo, kako se je grad postepeno razvijao. Gornji grad ostaje nepromijenjen, ali se zato širi doljnji prema jugu i zapadu : nastaju nove ulice i trgovi. Vlaška ulica napreduje prema Maksimiru, a po Jurjevskoj ulici, na Josipovcu i Pantovčaku redaju se zaselci.

Tri tableaux prikazuju nam Zagreb god. 1864. i 1888. Naročito je onaj od god. 1864. veoma zanimljiv. Dalje vidimo neke drevne kuće grada, koje su porušene. Tako kuće Bakačeve ulice, Ružične ulice i jednoga diela Vlaške ulice, gdje danas stoje moderne palače. Vidimo slike stare vojarne u Petrinjskoj ulici, koja je u novije doba dobila skroz drugo lice, a naročitom izgradnjom palače hipotekarne banke na Zrinjevcu.

Veoma će nas zanimati slika gornjega grada Zagreba, što ju je za vrijeme banovanja Šokčevićeva izradio Metelka. Tu vidimo gornji grad gledan odozgo. Još vidimo stari stup B. D. M. na Markovu trgu, koji je bez traga nestao. Bio je od kamena i nitko ne zna gdje je i kamo je dospio.

Slika stare kaptolske viećnice pruža nam ugodan pogled na stari nekadašnji Kaptol. Danas na njezinu mjestu stoji kip blažene Gospe.

Tri slike prikazuju nam Zagreb oko 60-tih godina 19. vijeka. Gledamo grad sa Strossmajerova šetališta prema jugu i istoku, pak cijeli grad sa savske strane. Kolika li promjena do danas!

Liepi tableau prikazuje nam veliku poplavu godine 1898. Spremište tramwaya, gospodarske zgrade milosrdnica na Savskoj cesti, sve je to poplavljeno.

Drugi tableau opet prikazuje nam Zagreb u svečanom ruhu god. 1895. prigodom boravka Njeg. Veličanstva kralja u Zagrebu.

U sredini do prozora stoji urna, spomenik majke dra. Ljudevita Gaja, dične Ljuboslave Gaj. Taj spomenik stajao je na njezinom grobu kod sv. Jurja, a kad su dne 22. kolovoza godine 1909. preneseni smrtni ostatci Ljuboslave Gaj na centralno groblje, prenesen je spomenik taj u gradski muzej.

Predmeti, što su izloženi u pobočnoj sobi (lievo), mnogo su vriedniji. Gotovo svi se nalaze u liepim ukusnim vitrinama, koje se redaju naokolo uz zid.

(Svršit će se.)